

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Auteur

Datum
16-06-2025

Kenmerk
DGA-PAV / 99453422

RT 0000108519

Kopie aan

nota
TER ADVISERING

concept 8e AP tbv advies Commissie MER en
internetconsultatie

Parafenroute

Bijlage(n)
2

Aanleiding

Conform uw besluit op 12 mei jl. is de doorrekening van de mogelijke maatregelpakketten voor het 8^e AP gestart en deze wordt naar verwachting op 9 juli opgeleverd. Er zijn nu nog veel onzekerheden in het proces om te komen tot het 8^e AP. Zo zijn er slechts eerste voorlopige resultaten van de doorrekening van WUR bekend en is de beleidsmatige uitwerking van de verschillende maatregelen in het concept 8^e AP nog in volle gang. Desondanks zijn bepaalde keuzes nu nodig om de volgende stap te zetten in het komen tot een concept 8^e AP dat u via een internetconsultatie aan eenieder voorlegt en voor advisering aan de Commissie MER aanbiedt. Door de val van het kabinet is voor internetconsultatie een akkoord van de ministerraad (MR) nodig, wat leidt tot een krap tijdspad richting agendering van de RFL van 8 juli a.s. Het concept 8^e AP dat voorgelegd wordt voor internetconsultatie vraagt nog geen definitieve besluitvorming over het maatregelenpakket in het 8^e AP, omdat op basis van het advies van de Commissie MER en de reacties uit de internetconsultatie pas een definitief 8^e AP aan u zal worden voorgelegd voor besluitvorming en parlementaire behandeling. Op 24 juni a.s. is met u een overleg om deze nota en het verdere proces te bespreken.

Advies

- U wordt geadviseerd om, met inachtneming van de door u te maken keuzes op onderstaande onderwerpen, de voorgenomen invulling van het concept 8^e AP (later te ontvangen en door te spreken) via een MR-traject aan de Commissie MER voor te leggen voor advisering en aan te bieden voor internetconsultatie.
- U wordt geadviseerd voor het concept 8^e AP te kiezen voor het pakket dat gebaseerd is op de actualisatie van de N-gebruiksnormen (nog op te leveren CDM-advies) (overzicht pakketten in doorrekening, bijlage 1), omdat dit pakket het meest perspectiefvol is in het behalen van de doelen conform de Nitraatrichtlijn. De andere pakketten lijken op basis van de voorlopige

Ontvangen BPZ

- resultaten onvoldoende of geen verbetering te laten zien ten opzichte van de huidige situatie (20% korting op de N-gebruiksnorm in NV-gebieden).
- Dit pakket bevat de generieke maatregelen zoals aangekondigd in de kamerbrief van 11 april over de hoofdlijnen 8^e AP, waarbij u wordt gevraagd om nog enkele nadere keuzes te maken:
 - a. Op een later moment, een keuze voor een verscherpte rotatie met rustgewassen voor zand-zuid en loss naar 1:3 óf 2:6;
 - b. Op een later moment, een keuze voor een instrument voor behoud van het areaal grasland, uitgaande van de verhouding van het areaal bouwland/grasland in 2024.
 - c. In navolging van de NV-gebieden uit de derogatiebeschikking 2022-2025 te kiezen voor het aanwijzen van aandachtsgebieden voor oppervlaktewater voor stikstof en/of fosfor aan te wijzen.
 - d. Te kiezen om de gebruiksnormen aan te passen op basis van het nog op te leveren CDM-advies over de actualisatie van de N-gebruiksnormen op de volgende wijze dat leidt tot een meer gebiedsgerichte en gelaagde aanpak:
 - 1) voor **grondwater** in de gebieden zand noord, zand midden, zand zuid en löss een aanpassing van de N-gebruiksnorm conform het CDM-advies over de actualisatie,
 - 2) voor **oppervlaktewater**:
 - a. volgt een kleine korting $\leq 8\%$ van de N-gebruiksnorm op alle gewassen op klei/veen en in de zandgebieden (zand-Noord en zand-midden) voor de gewassen die volgens de actualisatie op het bemestingsadvies uitkomen, en
 - b. aanvullend in de aandachtsgebieden voor stikstof een korting van de N-gebruiksnorm afhankelijk van de mate waarin het oppervlaktewater verwijderd is van het behalen van het betreffende KRW-doel stikstof voor zover het de landbouw betreft.
 - e. Voor die aandachtsgebieden oppervlaktewater waar het terugdringen van fosfor nog extra inzet vraagt, te kiezen voor het verplichten van een begroeide bufferstrook, naast de generieke maatregelen zoals aangekondigd in de kamerbrief van 11 april.
 - f. Onderzoek uit te zetten naar het opstellen van een afweegkader voor de gewaslijsten voor rustgewas, vanggewas en winter teelten voor de maatregelen rotatie met rustgewassen en de teelt van een vanggewas.
 - Voor doelsturing op grondwaterkwaliteit wordt uw akkoord gevraagd met de insteek om ten behoeve van het ingroeipad doelsturing de volgende uitzonderingssmogelijkheden uit te werken voor agrariërs met een goed waterkwaliteitsresultaat:
 - de mogelijkheid om voor bepaalde gewassen en grondsoorten meer stikstofgebruiksruimte te bieden dan in het generieke spoor. Hiervoor zal allereerst het huidige stelsel voor stikstofgebruiksnormen voor grondwater aangepast moeten zijn, en moet er ruimte zijn binnen de bemestingsadviezen (zie hierboven punt d. vwb het traject aanpassing stikstofgebruiksnormen).

- een uitzondering voor agrariërs van de 1-oktoberdatum voor het inzaaien van vanggewassen op zand en lössgronden, waarbij dan de verplichting om een vanggewas op 1 oktober voor maïs vervalt en voor de overige gewassen de korting in het opvolgende kalenderjaar vervalt.
- een uitzondering van de verplichting van 1:4 rotatie met rustgewassen op zand- en lössgrond en het loslaten van de voor het 8e AP aangekondigde verscherpte rotatie met rustgewassen .
- Het voorstel is om de uitzonderingsmogelijkheid voor vanggewassen reeds na 1 jaar meten N-mineraal mogelijk te maken, deze optie is interessant voor bouwland (akkerbouw en maïsland).
- Voor de uitzonderingsmogelijkheid stikstofgebruiksruimte zal worden bekeken wanneer dit mogelijk is na aanpassing van de stikstofgebruiksnormen. Deze optie kan met name interessant zijn voor grasland.
- U wordt geadviseerd om in ambtelijke stakeholderbijeenkomsten (sectorpartijen, UvW, IPO, waterschappen, natuurorganisatie en rijkspartijen) op 4 juli stakeholders te informeren over de uitkomsten van de doorrekening van de verschillende maatregelpakketten tbv het 8e AP en hen te informeren over uw voorgenomen invulling van het 8e AP aan de hand van de bijgevoegde en op basis van uw keuzes nog verder uit te werken slides (bijlage 2). Daarna kunnen dan bestuurlijke stakeholderoverleggen (9 juli) volgen, alvorens de internetconsultatie te starten en de Tweede Kamer hierover te informeren.

Kernpunten

Eerste voorlopige resultaten doorrekening 8e AP

- De eerste resultaten van de doorrekening van mogelijke pakketten (op 1 na) voor het 8e AP zijn bekend. Ten opzichte van de huidige situatie waarin een 20% korting op de N-gebruiksnorm geldt, voor het zwaarste pakket met daarin een algemene korting van 20% op de N-gebruiksnorm en de 1:3 rotatie met rustgewassen in zand zuid en löss, lijkt het voorlopige beeld dat dit slechts leidt tot een geringe verbetering van de nitraatconcentraties in zand noord, zand midden en het lössgebied. De berekende nitraatconcentraties in zand zuid blijven waarschijnlijk min of meer gelijk en daarmee boven het doel van 50 mg/l nitraat.
- Het gaat om de eerste resultaten van de doorrekening. Een nabewerking op de resultaten moet nog plaatsvinden. Het effect van de bufferstroken is nog niet volledig meegenomen evenals het effect van een gemiddelde korting van de 5 kg stikstof bij de huidige stimulering van de teelt van een vanggewas. Ook is in de referentiesituatie, waarbij er geen sprake is van inzet op behoud van grasland, nog geen rekening gehouden met verschuiving van het areaal grasland in bouwland. Zo kunnen de berekende nitraatconcentraties nog enkele mg/l wijzigen.
- Het pakket in de doorrekening dat volgt uit het concept CDM-advies (oplevering eind juli) over de actualisatie van de N-gebruiksnorm gericht op het behalen van de 50 mg/l in het grondwater in de grondsoortregio's zand noord, zand midden en zand zuid en löss is nu nog niet gereed. De eerste resultaten worden in de week 30 juni verwacht.
- Op basis van concept resultaten van dit CDM-advies kan een verhoging van de N-gebruiksnorm voor gras en akker- en tuinbouwgewassen (AT-gewassen) in

de gebieden zand noord en zand midden mogelijk zijn. De mate van verhoging is afhankelijk van het gewas en de grondsoortregio.

- Op basis van het bovenstaande kunnen de nitraatconcentraties in die regio's in het uitspoelende grondwater toenemen richting de 50 mg/l. Afhankelijk van andere mitigerende maatregelen is het de vraag of en in welke mate de nitraatconcentraties zich dan bewegen richting de 50 mg/l nitraat. Andere mitigerende maatregelen zijn in dat geval wel nodig.
- Voor zand zuid en löss is de verwachting dat het bovenstaand pakket leidt tot het behoud van de N-gebruiksnorm voor gras op 200 kg en een verlaging van de N-gebruiksnorm van met name uitspoelingsgevoelige gewassen zoals prei, bloemkool en consumptieaardappelen om op de 50 mg/l nitraat uit te komen.
- Het is nog onduidelijk welke effect het pakket, gebaseerd op de actualisatie van de N-gebruiksnormen, heeft op de nutriëntenconcentraties vanuit de landbouw in het oppervlaktewater.
- Tot slot gaat de doorrekening uit van het behoud van areaal grasland in 2024 in verhouding met het areaal bouwland in dat jaar. Over uw mogelijke inzet ten aanzien van het behoud van grasland is nog geen keuze gemaakt, hierover wordt u separaat geïnformeerd. .
- Ten aanzien van de verscherpte rotatie met rustgewassen (1:3 of 2:6) op zand zuid en löss ten opzichte van de huidige verplichting 1:4 rotatie met rustgewassen zijn nu nog onvoldoende gegevens bekend om u hierover te informeren.
- Conform uw wens is het effect van berekende bemesting boven de gebruiksruijnte niet meegenomen in de doorrekeningen van de pakketten.

Keuze en aanvulling pakket tbv concept 8^e AP voor MER en internetconsultatie

- Conform de brief van 11 april jl. over de hoofdlijnen van het 8^e AP is het uw inzet om in alle grondsoortregio's het doel van 50 mg/l N in het grondwater te halen, zoals voorgeschreven in de Nitraatrichtlijn. Hiertoe wilt u in de gebieden waar dat nodig is, in aanvulling op de maatregelen uit het 7^e actieprogramma en de derogatiebeschikking, aanvullende maatregelen treffen. Met de te treffen maatregelen draagt u bij aan het verminderen en voorkomen van eutrofiëring van het oppervlaktewater en daarmee aan het behalen van de KRW-doelen voor oppervlaktewater voor zover dit belasting met nutriënten vanuit de landbouw betreft.
- Op basis van de eerste resultaten uit de doorrekening lijkt het pakket gebaseerd op het CDM-advies over de actualisatie van de N-gebruiksnormen voor grondwater het meest perspectiefvol.
- Vanwege uw inzet ten aanzien van een derogatie is de ambtelijke inschatting dat het 8^e AP voldoende maatregelen moet bevatten voor doelbehoud en doelbereik op grond- en oppervlaktewaterkwaliteit.
- Aanvulling van het op 11 april jl. generieke spoor van maatregelen voor het 8^e AP wordt gezien het bovenstaande geadviseerd. Aan de hand van de onderstaande kopjes worden de keuzes voor aanvullende maatregelen geschetst.

Aanwijzen aandachtsgebieden oppervlaktewater stikstof en fosfaat

- Waar het gaat om het voorkomen en verminderen van eutrofiëring in het oppervlaktewater is de ambtelijke inschatting dat de maatregelen uit het 8^e actieprogramma er toe moeten leiden dat de oppervlaktewaterkwaliteit in

gebieden tenminste gelijk blijft ten opzichte van de huidige situatie met de 20% stikstofgebruiksnormenkorting in de NV-gebieden uit de derogatiebeschikking.

- Om alleen daar waar nodig maatregelen te treffen (gebiedsspecifiek) voor oppervlaktewater gericht op het terugdringen van stikstof of fosfor is het nodig om aandachtsgebieden aan te wijzen.
- Dit kan gezien worden als de opvolger van de NV-gebieden.
- Voor de aanwijzing van deze aandachtsgebieden wordt dan ook gebruik gemaakt van de geactualiseerde bronnenanalyse waarover u in een separate nota wordt geïnformeerd.
- Indien het 8^e AP minder doet voor de oppervlaktewaterkwaliteit dan het huidige beleid en er geen vervolg (of alternatief) komt voor NV-gebieden is de ambtelijke inschatting dat de Europese Commissie hier zeer kritisch op is, gezien het proces van de totstandkoming en implementatie van de derogatiebeschikking.

Aanpassing stelsel van stikstofgebruiksnormen

- In lijn met uw inzet om in gebieden waar dat vanuit de waterkwaliteitsopgave (grond- en oppervlaktewater) nodig is maatregelen te nemen, wordt u geadviseerd om in het concept 8^e AP te kiezen voor een gebiedsgerichte en gelaagde aanpassing van de N-gebruiksnormenstelselgebruik, waarmee de uit- en afspoeling van stikstof teruggedrongen wordt.
- U wordt geadviseerd hiervoor gebruik te maken van het pakket dat is afgeleid van het nog op te leveren CDM-advies over de actualisatie van N-gebruiksnormen gericht op het behalen van 50 mg/l in het grondwater.
- De volgende aanpassing van het N-gebruiksnormenstelsel wordt geadviseerd:
 - voor **grondwater**, gebaseerd op de uitkomsten van dat CDM-advies, gebiedsgericht in de gebieden zand noord, zand midden, zand zuid en löss. Dit kan een verhoging of een verlaging van de N-gebruiksnorm betekenen richting de 50 mg/l nitraat in het grondwater. Voor de gebieden klei/veen liggen de N-gebruiksnormen op het bemestingsadvies en daar volgt vanuit het CDM-advies geen aanpassing voor.
 - Voor **oppervlaktewater** is de aanpassing van de N-gebruiksnorm tweeledig:
 - a. een kleine korting van de N-gebruiksnorm, $\leq 8\%$, op alle gewassen op klei/veen (liggen op bemestingsadvies) en voor de N-gebruiksnorm voor gewassen op zand en lössgrond die op grond van het CDM-advies over de actualisatie op het bemestingsadvies uitkomen.
Daarmee komen de (geactualiseerde) stikstofgebruiksnormen licht onder het bemestingsadvies, waardoor het vakmanschap van de boer voor een efficiënte nutriëntengebruik wordt aangemoedigd. Hiermee dragen alle teelten bij aan het verlagen van de nitraatconcentraties in het oppervlaktewater. Uit eerder analyse

van de Wur blijkt ook dat akkerbouwbedrijven de stikstofgebruiksruimte niet volledig benutten.¹

- b. Aanvullend een (kleinere) korting in aandachtsgebieden stikstof om een vergelijkbaar effect als de huidige korting op de N-gebruiksnorm in NV-gebieden te bereiken. De hoogte van de aanvullende korting is afhankelijk van, voor zover het de landbouw betreft, de mate van overschrijding van de, op de KRW gebaseerde, stikstofnorm van het oppervlaktewaterlichaam.
- Voor oppervlaktewater is de maximale korting 20%. Dit is gelijk aan de huidige 20% korting in NV-gebieden. Dit betekent dat als in een grondsoortregio (zand zuid) op basis van de actualisatie van de N-gebruiksnormen voor grondwater de korting meer wordt dan 20%, er geen aanvullende korting voor oppervlaktewater meer bovenop komt. Hiermee is de actualisatie van de gebruiksnormen op grondwater, gericht op het behalen van de 50 mg/l nitraat, leidend.

Aandachtsgebieden fosfor

- In de brief van 11 april over de hoofdlijnen van het 8^e AP is ten aanzien van het terugdringen van fosfor in oppervlaktewater in de aandachtsgebieden fosfor de aanleg van een bezinkgreppel (infiltratiegreppel) aangekondigd.
- Daarnaast wordt voorgesteld om in de aandachtsgebieden fosfor ook een begroeide bufferstrook te verplichten.
- Deze maatregelen zijn gebaseerd op een eerder CDM-advies over alternatieve fosformaatregel in NV-gebieden en zijn in dat kader eerder ook voorgelegd aan de EC.
- Uit dat CDM-advies volgt dat beide maatregelen effectief zijn ten aanzien van het terugdringen van de uit- en afspoeling van fosfor en zij zijn daarbij specifiek gericht op het terugdringen van fosfor in oppervlaktewater.

Afwegingskader actualisatie gewaslijsten

- Met het 7e actieprogramma zijn gewaslijsten ingevoerd voor vanggewassen, winterteelten en rustgewassen bij de invoering van de rotatie met rustgewassen en de stimulering van de teelt van een vanggewas.
- Er was veel onduidelijkheid over welke gewassen op (één van) de gewaslijsten zouden moeten staan.
- Om duidelijkheid te geven en inzicht te bieden in welke gewassen op welke gewaslijst een plek zouden moeten krijgen in relatie tot het doel van de gewaslijst, is het voorstel om een onderzoek uit te zetten naar het opstellen van een afweegkader voor de gewaslijsten voor rustgewas, vanggewas en winterteelten. Het onderzoek zal in 2026 worden uitgevoerd, zodat eventuele aanpassing per 2027 kan plaatsvinden.

Richtinggevende keuze invulling doelsturing tbv ambtelijk BO sectorpartijen

- Samen met sectorpartijen is gestart met het uitwerken van het ingroeipad voor doelsturing op grondwaterkwaliteit, waarbij op basis van resultaten van de twee indicatoren N-mineraal en N-bodemoverschot agrariërs sturen op

¹ analyse van mest en kunstmestgebruik op akkerbouwbedrijven op zand (84 à 93%) en klei (91 à 100%) is de benutting gemiddeld lager dan de stikstofgebruiksnorm

verbetering van de grondwaterkwaliteit. In de kamerbrief over het 8e AP van 11 april jl. is aangegeven: *'de inzet is om als eerste stap, in het vierde jaar van het 8e AP (2029), indien de indicatoren goede resultaten tonen, aan deelnemers van het doelsturingssysteem de mogelijkheid te bieden om sommige (bouwplan)maatregelen uit het generieke beleid los te laten. Daarnaast zal bezien worden, mede in de Europese context, of en hoe het doelsturingssysteem op langere termijn in de plaats kan treden van bepaalde generieke voorschriften (zoals gebruiksnormen).*

- De gesprekken met sectorpartijen leiden ertoe dat het voor het uitrollen van het doelsturingssysteem van belang is dat aan agrariërs vooraf kenbaar wordt gemaakt welke uitzonderingsmogelijkheden er zijn, zodat er ook voldoende prikkels zijn voor deelname. Deze uitzonderingsmogelijkheden zullen in het concept 8^e AP voor de internetconsultatie worden opgenomen.
- Voorgesteld wordt dat voor een aantal onderdelen van de mestregelgeving uitzonderingen voor individuele ondernemers mogelijk zijn, zodra zij goede resultaten laten zien op de metingen voor N-mineraal. Mogelijk kunnen ook al eerder dan in het vierde jaar de uitzonderingen worden gegeven. Uiteraard moeten de metingen worden uitgevoerd conform een nog vast te stellen meetprotocol met streefwaarden, en beoordeeld conform het nog vast te stellen beoordelingsprotocol en worden verkregen via een op te zetten uitvoeringssystematiek.
- De uitzonderingen waarop uw akkoord voor uitwerking wordt gevraagd, zijn in het advies hierboven toegelicht. Uw reactie zal worden betrokken in de ambtelijke bbespreking met bestuurders van de sectorpartijen (LTO, NAJK, BO Akkerbouw, ZuivelNL), op 25 juni aanstaande.
- Sectorpartijen zetten in op het opnemen van de doelsturingssystematiek langs bovengenoemde lijnen in het concept 8^e AP dat medio juli in internetconsultatie gaat. Daarbij geven zij ambtelijk het signaal dat vertraging op dit proces niet wenselijk is.

Vervolg proces 8^e AP

- Ambtelijk is een eerste versie van deze nota voorgelegd aan I&W. Zij hebben daarbij aangegeven pas formeel te reageren als het advies van de Commissie MER ontvangen is. Ambtelijk geven ze vier punten mee: 1) de omvang van de opgave wordt benadrukt met het oog behalen van de KRW-doelen, 2) dat het niet meenemen in de doorrekening van de 'berekende bemesting boven de gebruiksruiimte' te positieve resultaten oplevert, 3) bij de keuze voor het pakket gebaseerd op de actualisatie van de N-gebruiksnormen het doelbehoud in gebieden onder druk komt te staan en 4) dat bij een keuze van een maatregelpakket met te weinig verbetering op oppervlaktewater de omvang van de restopgave voor de regio wordt vergroot.
- Met het oog op de betrokkenheid van stakeholders bij de totstandkoming van het 8^e AP wordt voor de start van de internetconsultatie en advisering van de Commissie MER een ambtelijke (4 juli) en bestuurlijke (9 juli) stakeholderbijeenkomst georganiseerd.
- Met uw akkoord zal er, aan de hand van de door u op basis van deze nota gemaakte keuzes, ambtelijk een presentatie verzorgd worden over de voorgenomen invulling van het 8^e AP t.b.v de advisering voor de Commissie MER en de internetconsultatie.

- Ondertussen wordt ook verder gewerkt aan de uitwerking van het concept 8^e AP in lijn met de door u gemaakte keuzes.
- Ook zal een MR-traject gestart worden. Vanwege de val van het kabinet is een akkoord van de MR nodig voor het starten van de internetconsultatie. De inzet is gericht op het behalen van de laatste MR voor het zomerreces van 11 juli.
- Ten behoeve de RFL (8 juli) en de MR (11 juli) zal u separaat worden geïnformeerd.

Bijlage 1 Overzicht door te rekenen pakketten 8^e AP

Kenmerk
DGA-PAV / 99453422

Omschrijving	Grondsoort
Pakketten in doorrekening stapsgewijze verlaging N-gebruiksnorm – naar verwachting onvoldoende effectief op behalen van 50 mg/l nitraat in zand zuid en löss	
Voor alle grondsoorten wordt het effect van 3%, 5%, 8%, 10%, 15% en 20% verlaging van de N-gebruiksnorm uitgevraagd	Heel Nederland
Pakket in doorrekening aanpassing N-gebruiksnorm o.b.v. CDM-advies over actualisatie N-gebruiksnorm – naar verwachting meest perspectiefvol in behalen van 50 mg/l nitraat in alle grondsoortregio's	
aanpassing van de N-gebruiksnorm op basis van het lopende CDM-advies over actualisatie van de stikstofgebruiksnorm in zandgebieden.	Per grondsoort (klei/veen, zand noord, zand midden en zand zuid en löss)
In alle pakketten voor doorrekening	
Versmalling mestvrije bufferstrook: 0,5 – 1 meter (inclusief huidige afschalingsregel 4%)	Gebieden op klei/veen waar grondwaterkwaliteit goed is en dat geen aandachtsgebied oppervlaktewater voor N en/of P is.
1:3 rotatie met rustgewassen/ 2:6 rotatie met rustgewassen (kwalitatief beoordeeld)	Zand zuid en löss
Behoud areaal grasland: uitgaande van de omvang van het areaal grasland in 2024 in verhouding met het areaal bouwland in 2024 per grondsoort	Heel Nederland/per grondsoort
Bij scheuren/omploegen grasland wordt een N-mineraal monster genomen en op basis van de uitkomst wordt de N-gebruiksnorm voor het opvolgende gewas aangepast	Zand zuid en löss
Na maïsoogst gras of ander gewas dat de bodem bedekt in de winter	Klei/veen
Aanleg infiltratiegreppels	Aandachtsgebieden oppervlaktewater P (hudige NV-gebieden)
Kwalitatieve beschouwing	
2:6 rotatie met rustgewassen ten opzichte van 1:3 rotatie met rustgewassen	Zand zuid en löss
Gemiddeld scenario toepassing brede beekdalen	Zand midden en zand zuid en löss
Gemiddeld scenario in toepassing maatregelen in grondwaterbeschermingsgebieden	Grondwaterbeschermingsgebieden verspreid over heel Nederland waar een opgave voor schoon drinwater ligt (50 mg/l nitraat)